

İslâm Düşüncesinin 20. Asırda
Yeniden yapılanması

ve

BEDİÜZZAMAN

SAİD NURSÎ

MİLLETLERARASI SEMPOZYUM

Yeni Asya Yayınları

Editör:

Mehmed Paksu

Tercüme :

Arapça

İhsan Kasım es-Sâlihî

Kenan Demirtaş

Doç. Dr. Ahmed Akgündüz

İhsan Atasoy

İngilizce

Ümit Şimşek

Almanca

Rüstem Ülker

Kapak :

YAY Grafik

Dizgi :

Yeni Asya Yayınları A.Ş.

551 32 25

Baskı, Cilt :

Nesil Matbaacılık A.Ş.

551 32 27

İstanbul 1992

ISBN 975-408-194-8

©

Bu eserin yayın hakkı Yeni Asya Yayınları A.Ş.'ye aittir.

Yeni Asya Yayınları'ndan önceden izin alınmaksızın

başkası tarafından yayınlanamaz,

kısmen dahi olsa iktibas edilemez.

Yeni Asya Yayınları

Sanayi Cad. Selvi Sok. No: 5

Yenibosna / İSTANBUL

551 32 25-26-27

Ord. Prof. Dr. ANNA MASALA

(Roma Üniversitesi - İTALYA)

15 Nisan 1934'de Roma'da dünyaya geldi. Roma Edebiyat Fakültesinde yüksek tahsilini tamamladı. İtalyan ve Latince dilleri yanında Doğu dillerinden Arapça, Farsça, İbranice ve Türkçe'yi öğrendi. 1968 yılında Roma Üniversitesi Şarkiyat Enstitüsünde Türkçe öğretmenliğine başladı. Bu arada sık sık Türkiye'yi ziyaret ederek Türk kültür ve folklörü ile yakından ilgilendi. Bir Türk hayranı olan Anna Masala 1972'de Roma Üniversitesinde profesör oldu, 1982'de ordinaryüs profesörlüğüne yükseldi.

Şarkiyat konularında İtalyanca olarak Roma'da yayınlanmış olan pekçok eserinden bazıları şunlardır:

Çağdaş Türk Şiiri (1972)

Türk Türküleri (1972)

Yunus Emre (1978)

Bediüzzaman Said Nursî (1978)

Mehter (1978)

Türkü ve kılıç (Serhat Türküleri)

Fevzi Halıcı'nın Şiirlerinden Seçmeler (1987)

Cahit Külebi'nin Şiirlerinden Çeviri (1986)

MEVLÂNÂ'DAN BEDİÜZZAMAN'A UZANAN ÇİZGİ

Mevlânâ, "Gel, yine gel, ne isen öyle gel" derken; Bediz-zaman da, "Kim olursa olsun, madem imanı var, o noktada kardeşimizdir" diyordu.

Izin verirseniz, ilk önce sizleri selâmların en güzeliyle selâmlayayım: Esselâmü aleyküm.

Aslında her türlü selâmlama biçimi güzeldir, "Günaydın", "Merhaba", "Sabahlarınız hayırlı olsun" diye insanları selâmlamak güzeldir.

Maalesef bugünlerde, 20. yüzyılın sonlarına yaklaştığımızda, bir yandan kardeşlik, dinlerarası diyalog, milletlerarası barış isteniyor, diğer yandan dinler yeniden çatışıyorlar, silâh sesleri, aç insanların çığlıkları, siyasi ve psikolojik savaşın sesleri dünyanın dört bir yanından yükseliyor. Hepimizin barışa, sevgiye ihtiyacı var, onun için sizlere "Esselâmü aleyküm" diyorum. Bu hem bir selâm, hem de bir duadır.

Bugün tek tanrılı dinlerden ya da din biliminden söz etmek istemiyorum. Ayrıca burada her zamanki "Profesör" sıfatıyla da bulunmuyorum. Bugün burada, kardeşliğe ve barışa ihtiyacı olan, Cenab-ı Allah'ın herhangi bir kulu olarak bulunuyorum.

Bildiğiniz gibi, ben Hıristiyan bir ülkede, hattâ Hıristiyanlığın merkezi olan Roma'da doğdum; ama, bir orientalist, bir doğubilimci

olarak yeryüzündeki diğer dinleri de tanıma fırsatını buldum.

Üniversite yıllarımda Hint felsefesi sınavını büyük bir merakla hazırladığımı ve klâsik dinlerle ilgili kitapları nasıl ilgiyle okuduğumu hâlâ hatırlıyorum. Daha o zaman, değerli hocalarımla eğitimi doğrultusunda dinler arasında bir bağ, bir mânevî köprü arıyordum ve hepsinde, hattâ pagan dinlerde bile tek bir Allah'ın izlerini bulma arzusunu içten duyuyordum. Çünkü, aziz kardeşlerim, bu konu üzerinde hiçbir şüphe yoktur. Hangi dilde dua eldilirse edilsin, hangi kibleye doğru durulursa durulsun, insanın küçüklüğü tek bir Allah'ın büyüklüğünü tanımalıdır. Bu da Müslümanların mübarek "Kelime-i Tevhid"ini bütün dillere tercüme etmek demektir.

Benim en büyük şansım, hayat yolunda ilerlerken, beklenmedik bir biçimde, karşıma Türk ulusu gibi bir ulusun çıkmasıdır.

Aziz kardeşlerim, her gün, her an, ak günlerde, kara günlerde, hüzünde, sevinçte, özellikle de bazı insanların acı çektiği bugünlerde ben, işte bu hazineyle avunurum ve bu hazineden hepsi birer altın parçası olan ebedî dersler alır, hayat tecrübesi elde ederim.

Orta Asya eski tarihinden İslâmın kabulüne ve Anadolu Türk medeniyetine kadar Türk kültürünün herşeyini ben, her zaman çok sevdim. Halk edebiyatını, divan edebiyatını, onaltı Türk devleti tarihini, hattatlık güzel sanatını, tasavvufun derin ruhunu, klasik Türk müziğini sevdim. Yahya Kemal'i sevdim, çağdaş Türk edebiyatını sevdim.

Fatih Sultan Mehmed'i nasıl sevdiysem, bugün büyük bir gelişme yolunda ilerleyen aziz Türkiye Cumhuriyetini candan seviyorum.

Ruhumun gözü ile bir aynada sizin pırlanta yüzlerinizi görüyorum, Mevlânâ ve Yunus Emre'yi görüyorum, Bediüzzaman Said Nursi'yi görüyorum, yeni elektrik santrallerini, Boğaz'ı ve Anadolunun dumanlı dağlarını, kubbeleri, minareleri, şehirleri ve köyleri görüyorum ve benim sevgi ve kardeşlik, bu barış arzum hayal değil, bu büyük ustalarımızın bana öğrettikleriyle, sizin de bunu yıllardır gösterdiğiniz sevgiyle gerçekleşiyor.

Üç düşmana karşı mücadele

Daha önce de söylediğim gibi, son yıllarda, dünyada dinlerarası

diyalogdan bahsediliyor.

Beni affedin, ama ben diyalog kelimesine pek inanmıyorum. Bence bir ayrılık söz konusu olduğunda diyalog gündeme geliyor, savaş yelleri estiğinde de barıştan bahsediyorlar.

Bir bilim adamı olarak biliyorum ki, Musevi, Hıristiyan ve İslâm dinleri gibi tek tanrılı dinler, yüzyıllardır, insanlığın medeniyet yolunda ilerlemesine etki eden kültür alışverişlerine rağmen, kapalı kâlelerde yaşıyorlardı.

Bazen din kisvesi altında siyasi ve ticari çıkarlar uzun müddet Hıristiyan ülkelerini Müslüman ülkelerden ayırmıştır. Özellikle de Akdeniz’imizde, güzel Gırnata’nın düşmesinden sonra, tarih, Hıristiyan ve Müslüman ülkeler arasındaki, daha doğrusu Hıristiyan Avrupa ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki ayrılığa şahit oldu.

İşte madalyonun öbür yüzünü de bilen Avrupalı tarihçinin acısı buradadır. Gençliğimden beri, geçmiş yüzyıllarda benim Roma’mın benim İstanbul’umla dini ve çok ticari amaçlarla çarpışmalarını kabullenemedim.

Ben, yirminci yüzyıl sonunda şu kelimelerin anlamlarının unutulması gerekir, diyorum: savaş, dini hoşgörüsüzlük, ırkçılık, açlık, cahillik. Evet, ben Türk hoşgörüsünün bir talebesiyim. Bunun için Saîd Nursî’nin bir cümlesi, bir emrine bayılıyorum. Kendileri buyurdular ki:

“Bizim düşmanımız; cehalet, zaruret, ihtilaftır. Bu üç düşmana karşı sanat, marifet, ittifak silâhiyle cihad edeceğiz.”

Gençliğimde, ailemle beraber ilk Türkiye’ye geldiğim dönemlerde, Türklere din hakkında birlerce soru yönelttiğimde, kimse bana “Sen Hıristiyan mısın, Müslüman mısın?” diye sormuyordu.

Türkiye’yi sevip sevmediğimi, Mevlânâ ve Yunus Emre mısralarını, İtrî’nin müziğini bilip bilmediğimi, İstanbul’a Bağdat köşkünden, Çamlıca’dan, Rumeli Hisarı’ndan, Galata Köprüsünden baktığımda mutlu olup olmadığını soruyorlardı. Sonra dinden konuşuluyordu ve ben birçok Müslümanın, Kur’ân-ı Kerimden başka, İncil ve Tevrat’ın sözlerini bildiklerini görüyordum. Halbuki bizde Kur’ân’ı bilen Hıristiyan çok az idi. O da benim için büyük bir ders idi.

Sizlere güzel bir anımı anlatmak istiyorum: Güneş batımından şafak vaktine kadar süren sohbetlerin birinde bazı dindar Müslüman

arkadaşlarım hiçbir yanlış yapmadan İncil'den cümleler söylediler.

İtiraf edeyim ki, yeni bir din sohbetine hazırlanabilmek için ertesi gün bütün şehirde bir İncil aradım.

Her zaman hoşgörüyü susadım. Bu hoşgörüyü Türk Müslüman tarihinde buldum ben. Osmanlı İmparatorluğunun bütün milletlere, bütün gayrimüslimlere dillerini, âdetlerini ve bilhassa dinlerini koruma imkânını veren hoşgörüsünü gördüm.

Bazı yalancı tarihçilerin ne dedikleri beni ilgilendirmez. Meselâ, çok iyi bilirim ki, bugün Yunanlı, Ermeni, Süryani ve Balkan milletlerinin bir kısmı Müslüman Türklerin hoşgörüsü sayesinde yine Hıristiyanlıklar, yine ana dillerini konuşabiliyorlar.

Ama dinî hoşgörünün en güzel yanını Anadolu'nun büyük ustalarından öğrendim. Yüzyıllardır bütün dünyaya seslenen Mevlânâ'dır: "Gel, yine gel, ne isen öyle gel". Yunus Emre'dir: "Dağlar ile taşlar ile çağırayım Mevla'm Seni" Aynı tasavvuf ruhu ile Bediüzzaman Said Nursi, "Kâinatın mayası muhabbettir", "Meşrebimiz muhabbettir" diyor.

Bu bilimsel Uluslararası Sempozyumun konusu "Bediüzzaman Said Nursi ve 20. Asırda İslâm Düşüncesinin Yeniden Yapılanması." Bediüzzaman'ın hayatı çok enteresan, kitapları çok derin. Maalesef benim bu konuşmam, zamanın darlığı sebebiyle, uzun bir bilimsel bildiri değil, sadece bir selâmlamadır. Ayrıca bu mühim konuyu benden daha iyi bildiğinize inanıyorum. Bu fakir, sizlere ders vermek için değil, öğrenmek için geldim.

"Madem imanı var o noktada kardeşimizdir"

Daha önce de söylediğim gibi, bildiklerimin büyük bir kısmını sizlerden ve sizin ustalarınızdan öğrendim.

Türkiye'de herşeyin anlamı derindir ve Nasreddin Hoca fıkralarının derin espri anlayışı, halkı güldürmesi de Türk hoşgörüsünün diğer bir sembolüdür. İnşallah ileride bu mühim konuda daha bilgili bir araştırma hazırlayıp sizlere takdim edeceğim.

Kara günlerde, diğer ülkelerden gelen haberler insanların yüreğini yaraladığı zaman, Hıristiyan ve Müslümanlar arasında bir diya-

log oluşturduğunu duyduğumda, diğer yandan dünyanın öbür yanında insanların öldürüldüğünü öğrendiğimde, ben, bir damla bal tanesine ihtiyaç duyuyorum. Ve bu balı buldum.

Geçtiğimiz günlerde, şair Feyzi Halıcı ile Said Nursî Hazretlerinin eserlerinden bahsederken, şu cümlesi aklıma geldi: "Kim olursa olsun madem imanı var, o noktada kardeşimizdir."

Bu güzel bal damlasında Mevlânâ'nın aynı felsefesini bulabiliriz.

Fikrimce, bu gerçek imandır, hoşgörüdür.

Gerçek diyalog dilde değil, gönüldedir.

Bu Eylül ayında, Brüksel'de oniki dinin temsilcilerinin katıldığı dinlerarası bir diyalog oldu. Radyodan öğrendiğim kadarıyla aynı kongre, gelecek yıl, Milano'da düzenlenecek.

Umarım ki, bu din adamları dünyada barışı, din barışını da sağlarlar.

Üzgünüm, ama bazen bu tip dinlerarası diyaloglar bilim adamlarına yönelik oluyorlar, halka hitap edemiyorlar.

Bu kısa konuşmayı hazırlarken aklıma Müslümanlar ve Hıristiyanlar arasında bir kardeşlik örneği geldi.

Bunun kalplerinizde kalmasını arzu ediyorum, aynı zamanda Hıristiyanlar da bunu bilsinler.

İşte bu bir Hıristiyan tesbihi, bu da bir Müslüman tesbihidir.

Şu anda dünyadaki birçok insan bu ikisinden birini çekmektedir ve değişik dinlere bağlı kalarak, değişik dillerde tek bir Allah'ın adını anıyorlar. O kutsal kelime ne kadar doğrudur: "Lâ ilâhe illallah!"

Aziz dostlar, bu güzel İstanbul'dan ülkem İtalya'yı selâmlıyorum ve umuyorum ki, her geçen gün Türkiye'ye daha yakın olur. Son olarak da hepimizin çok sevdiği Türk topraklarını selâmlıyorum.

Kabul ederseniz, her zaman söylediğim birşeyi tekrar etmek istiyorum: Türkiye'yi sevmek sizin için kolay. Türkiye'de doğdunuz ve daha çocukluğunuzdan itibaren Türk kültürünü, Türk cumhuriyetini ve şanlı, güzel bayrağınızı sevmeyi öğrendiniz. Ben sizin sevdiğiniz şeyleri uzun yıllar çalışarak, okuyarak, sohbet ederek öğrendim. Türkiye tarihi beynime işledi. Şimdi Türkiye adı kalbimdedir.

Duacınızım, ben Vesselâm!